

dušeno so vsi navzoči zaklicali trikratno »Slavo« Nj. Veličanstvu. Gosp. učitelj Gregorin je napil g. županu Peternelu, povdarjajoč njega gostoljubnost, njega naklonjenost šoli in učiteljstvu in povdarjajoč njega trud pri zidanju nove šole. Gosp. učitelj Likar je obžaloval, da ni niti enega šolskega nadzornika s Kranjskega navzočega, in je napil drugim, kateri se zanimajo za učiteljski stan, osobito g. dr. Ferjančiču in g. dr. Vilfanu. Dr. Ferjančič je napil slovenskemu naprednemu učiteljstvu, g. Urbančič dr. Ilešiču, ta slovenski vzajemnosti. G. Roblek učiteljem turistom, g. Dubrovič uredniku Dimniku, g. Dimnik naprednim našim poslancem itd.

Po končanem banketu so se dali udeležniki skupno slikati, potem pa so se razšli na različne strani.

Zvečer je bil koncert v istih prostorih tik jezera. Vrtni salon poln občinstva. — Nadučitelj Rus je preskrbel prijetno iznenadenje. Iz vasi Grad na oni strani jezera je plul počasi plav ves v svetlih balonih proti salonu. Mešani domači zbor je popeval na njem: V gorenjsko oziram — Po jezeru — Otok bleški itd. Plav se je ustavil pod salonom; veranda polna poslušalcev. In v oni tihi gorski noči je mogočno donelo tje po jezeru: Čujte gore in hribovi, da sinovi Slave smo! Občudovali smo posebno zvonk sopran. To je bil čaroben užitek! — Koncert prav lep. Poleg godbe, ki je res dobro svirala, smo čuli samospeve za sopran in bariton (gdč. Kratnanjeva in g. Vrabl) tako dovršeno, da moramo le častitati učiteljstvu, da ima v svoji sredi takih močij. Tudi čveterospev je mojstrski rešil svojo nalogo. Po koncertu je trajal še kaki dve uri živahen ples, na kar so se vsi razšli k počitku. Drugo jutro je večina zapustila Bled. — Taki sestanki so pač najkrasnejši spomini vsakega zavednega slovenskega učitelja!

Svetu pa je slovensko učiteljstvo pokazalo, da stremi vedno naprej — nikdar nazaj!

Zborovalcem so došli ti-le brzjavni pozdravi:

Ljubljana: Vsled botrovanja zadržan v Ljubljani, obžalujem, da ne morem botrovati zopetnej potrditvi svobodomiselni organizaciji slovenskega in hrvatskega učiteljstva. Pošiljam Vam pa svoje iskrene pozdrave, le samosvestno naprej in zmaga bo Vaša! Sursum corda! Župan Hribar.

Gorica: Neodvisno učiteljstvo je pogoj napredku našega ljudstva. Živela Zaveza, ki se bori za neodvisnost in omiko učiteljstva, za narodno-napredno stranko!

Dr. H. Tuma.

Dunaj: »Slovenija« pozdravlja zborovalce in želi obilo uspeha. Predsednik Rus.

Gradec: Narodno-naprednemu učiteljstvu najboljšje uspehe in simpatije. Svobodomisleči »Triglav«.

Gradec: Želeč Vam prvoboriteljem najboljšega uspeha pri delu za probujo in svobodomiselnost milega naroda, kličemo gromoviti: Živijo!

Serjun, Rutej, Kunej, Resman.

Dunaj: Srčne pozdrave pošilja zvesti zaveznik Gangl.

Hrudim: Vsem ljubim napredujočim jugoslovanskim učiteljem zaveze Slava! Adolf Schuster.

Zagreb: Dičnim učiteljem pozdrav i sretan uspeh! Savez hrvatskih učiteljskih društava.

Gorica: V duhu z Vami kliče Vam v boj za svobodo in napredek! Živijo! Žmavc.

Tržič: Osebnostno zadržana kličeta zborovalcem: živeli! »Zavezi« pa: Naprej! Jezeršek, Debelak.

Hotederšica: Slava prvoboriteljem prosvete! Slava naprednemu učiteljstvu! V duhu z Vami zbrani kličemo vdani: Ne vdajmo se! Kabaj, Šusteršič, Brus.

Železniki: Iz dna srca presrečni pozdrav naprednemu učiteljstvu! Zavezi kličem: Neustrašeno naprej! Grmek, učitelj Št. Lenartski.

Nova Cerkev: Udeležbe zadržani, v duhu z Vami želimo največjega uspeha!

Fr. Leskovar, Fr. Zidar, Mar. Zidar.

Ormuž: Zaveza naša moč, naš jez, naša čast, da Te živi Bog! Rajšp, Serajnik, Rosina.

Poličane: Za samostojno nastopanje pridobivajočo mladino in ljudstvo za učiteljske in šolske interese neustrašeno in odločno naprej! And. Vratovič.

Solkan: Zborujočim srčen pozdrav! Zaščitnico vsega dobrega ovenčaj z najboljim vspehom trud in delo. Goriško učiteljsko društvo.

Lupoglava: Braniteljima napredne skole bez natražnjaške utruhe kliče sretno!

Učiteljski zbor v Lanišči.

Opčina: Na Bledu zaveznikom zbranim, z dušo in srcem vdanim; presrečne pozdrave od juga izroča učitelj Ferluga, Valentič in Gorkič kot druga.

Boj slovenskega učitelja za pripadajočo mu petletnino.

III.

Slučaj učitelja Ferluge.

Dne 7. marca 1897 je gosp. učitelju Štefanu Ferluga na Opčinah dospel tretji petletni povišek ter je isti uložil že dne 5. maja 1897 prošnjo, da se mu ta dospel petletni povišek v znesku letnih 80 gld. prizna in likvidira.

Delegacija mu je z odlokom od 11. maja 1898, torej po več nego enem letu, zavrnila to prošnjo brez vsakega razloga.

Proti temu se je g. Ferluga pritožil na mestni svet, ki pa je to pritožbo odbil, s priprosto motivacijo, da je ukrep delegacije opravičen z obzirom na Ferlugovo vedenje v nacijsko-političnem obziru.

Da se v pravi luči pokaže postopanje teh dveh slavnih zastopov, omenjamo naslednje:

Proti g. Ferlugi se ni nikoli vršila nobena disciplinarna preiskava, vključ temu, da je on sam zahteval to, izvedši, da se mu hoče odrekati kvinkvenij, in da je v dotični seji mestnega sveta referent dr. Josip Luzzato sam predlagal, da se najprej uvede natančna preiskava o vedenju g. Ferluge in na podlagi tega še le presodi, ali mu je priznati petletni povišek ali ne, mestni svet pa je ta predlog odklonil in je brez vsake preiskave potrdil odločbo delegacije, a da si ni nikdo in nikoli upal trditi, kako nepravilno dejanje od strani g. Ferluge, temveč so

vsi referenti vedno priznavali, da je g. Ferluga uzoren učitelj in je isti gledé svojega službovanja od vseh strani vedno vdobival le priznalne dekrete.

Proti temu sklepu, ki mu je bil dostavljen marca meseca 1899, je g. Ferluga po odvetniku dr. Gregorin-u uložil pritožbo na upravno sodišče radi kršenja zakona in se je dne 8. m. m. vršila razprava, na kateri je g. Ferluga zastopal gosp. dr. Tavčar.

Občina tržaška je prigovarjala nekompetenco upravnega sodišča iz dveh razlogov in sicer:

Prvi razlog je bil, da v Trstu nimamo šolskega zakona, da so učiteljske plače regulirane po sklepu mestnega sveta od dne 14. julija 1871, ki ni bil odobren od državne oblasti, da torej pravice učiteljev, izhajajoče iz tega sklepa, imajo značaj zasebnih pravic, da torej mestni svet tržaški ni mogel kršiti nobenega zakona, ker v tem obziru nobeden zakon ne obstoji.

Drugi razlog, na katerega se naslanja občina tržaška za nekompetenco upravnega sodišča, je ta, da se dotično določilo glasi, da pravico petletnega poviška imajo definitivni in vredni učitelji (maestri meritevoli), da spada torej v slobodno presojo dotične šolske oblasti, kdo da je po njenem menenju »vreden« (meritevole).

Upravno sodišče pa je spoznalo, da je občina trž. kršila državni šolski zakon od 14/5 l. 69, ki ustanavlja okvir za dotične deželne zakone in po katerem je učiteljem osigurana pravica do dostojnega zakonitega plačila, in da ima pravico do kvinkvenija vsaki učitelj, kateri ni kaj zakrivil, s čemer bi postal nevreden; da pa g. Ferluga z ničemer ni zapravljal te svoje pravice, ker ni dokazano nikako dejanje proti njegovim službenim dolžnostim ali proti ugledu učiteljskega stanu, ker sploh ni bil nikoli v disciplinarni preiskavi in ker napadana odločba sploh takega nepravilnega dejanja niti ne trdi in ne more trditi.

Upravno sodišče je obsodilo torej tržaško občino, da mora priznati in plačevati g. Ferlugi zahtevani petletni povišek.

Ta slučaj kaže zopet v svetli luči nezaslišano postopanje naše delegacije in našega mestnega sveta, ki sta uzornemu učitelju, očetu sedmih otrok, poštemu državljanu hotela vzkratiti letnih 80 gld. le radi tega, ker ni hotel zatajiti zvestobe do svojega rodu! Toda pokazalo se je, da ti zastopi — hvala Bogu! — niso še vsemogočni, — ampak, da tudi za njih velja včasih — zakon.

Po „Edinosti“.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagoško društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

O nakazanju in izplačevanju službenih dohodkov.

Po § 31. kranjske šolske postave z dne 9. marca 1879 ima imenovani učitelj pravico do uživanja svojih novih dohodkov s prvim dnem tistega meseca, pred katerim je službo nastopil. Službo nastopi pa na ta način, da se oglasi vsaj zadnji dan meseca pri šolskem voditelju ali pri krajnem šolskem svetu, če je bil prej ali če bode šele pozneje prisegel. Ker tudi začasni učitelji plačo dobivajo in ne samo nagrade, zato velja isti način naka-

zanja in mesečnega izplačevanja letne plače za začasne kakor za definitivne učitelje. Drugače je pa s tistimi nagradami, katere dobé suplentje, ali s tistimi remuneracijami, katere dobi učitelj poleg svoje plače edino le za nadomestovanje. Te se pa izplačujejo le »post festum« t. j. za nazaj in le »pro rata temporis«, t. j. po deležu časa, kolikor se je podučevalo, kakor to določuje razglas c. kr. dež. š. sv. za Kranjsko z dne 29. apr. 1880.

Opravnile doklade.

Na Kranjskem se ni gledé opravnilih doklad z novo postavo nič spremenilo. V tej zadevi veljata še zakona z dne 9. marca 1879 in 30. aprila 1866 (§ 41). Po tem §-u dobi voditelj enorazrednice 30 gld., voditelj dvorazrednice 50 gld., voditelj trirazrednice 75 gld. in voditelj štiri- ali večrazrednice 100 gld. opravnile doklade, ravnatelj meščanske šole pa 200 gld. Ti §-i molče o tem, ali pripada ta doklada samo definitivnim ali tudi začasnim in nadomestovalnim voditeljem. Iz tega smemo po vsej pravici sklepati, da dobe to doklado vsi voditelji brez izjeme, torej tudi tisti, kateri začasno ali celo le nadomestovalno kako šolo vodijo.¹⁾ Kdor je n. pr. od večrazrednice pozvan, da vodi nadomestovalno enorazrednico, temu se povrnejo potni in selilni stroški, on dobi po razglasu c. kr. dež. šolskega sveta z dne 29. aprila 1880 mesečne nagrade 15—20 gld., ima pravico do stanovanja ali do stanarine in opravnile doklade letnih 30 gld.

Stanovanje in šolski vrt.

Po najnovejši postavi in po vseh prejšnjih zakonih imajo vsi šolski voditelji pravico do stanovanja oziroma do stanarine, ki pa je žalibog prenizko odložena. Tudi stanovanje ni takošno, kakoršno potrebuje omikan človek: samo 2 sobi. Ali to zadostuje za rodbino? Res je, da vелеva postava poleg 2 sob še potrebne »stranske« prostore. Škoda, da zakon teh postranskih prostorov ni naštel, in da jih tudi nijedna naredba šolskih gospodov ne navaja. Naštejmo jih pa mi: 1.) mala sobica (čumnata) poleg 2 glavnih sob, 2.) kuhinja, 3.) jedilna shramba, 4.) poleg te spalnica za služkinjo, 5.) veža, 6.) klet, 7.) podstrešna soba (za razne shrambe in sušenje perila). Kjer teh prostorov ni, dolžnost je krajnega šolskega sveta, da jih preskrbi. Ako tega ne stori, naj se šolski voditelj pritoži na višjem mestu.²⁾ — Ker je stanovanje del šolskega poslopja, h kateremu tudi šolski vrt spada, zato je čisto naravno, da mora krajni šolski svet skrbeti ne samo za šolsko poslopje in za učiteljsko stanovanje, ampak tudi za šolski vrt, kakor to določuje razglas dež. šol. sveta v Ljubljani z dne 29. julija 1887. Vsled tega pa ima tudi ta (krajni šolski svet) pravico, določevati, kdo naj uživa šolski vrt. V tem obziru, da je šolski vrt nekako učilo, ima v prvi vrsti pravico šolski voditelj, z njim najbolj razpolagati, zlasti ako on uči sadjerejo, trtorejo, čebelarstvo itd. Ako ima te predmete kateri drugi učitelj, ima tudi on nekako več pravic do vrta. Vendar največ pravic ima krajni šolski svet kot lastnik in plačnik vseh stroškov, ki jih vrt prizadeva. Treba je torej sporazumljenja. Na Kranjskem nimajo razen šolskih voditeljev drugi učitelji pravice do naturalnega stanovanja ali do stanarine; isto velja na šta-

¹⁾ Glej ministrsko razsodbo v dodatku.

²⁾ Shramba pod streho ni, da bi moral biti del naturalnega stanovanja (upravno sodišče 5. januarja 1882.)